

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 20 października 1972 r.

w sprawie szczegółowych zasad rekultywacji i zagospodarowania gruntów.

Na podstawie art. 20 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, oraz rekultywacji gruntów (Dz. U. Nr 27, poz. 249) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rekultywacji i zagospodarowaniu podlegają grunty, które utraciły charakter gruntów rolnych lub leśnych na skutek prowadzenia działalności nierolniczej lub nieleśnej, zwanej dalej „działalnością przemysłową”.

2. Przez utratę charakteru gruntów rolnych i leśnych należy rozumieć prowadzenie na tych gruntach działalności przemysłowej, powodującej na nich lub na gruntach sąsiednich zanik wartości użytkowej tych gruntów jako gruntów rolnych lub leśnych.

§ 2. Rekultywację i zagospodarowanie gruntów należy podjąć, gdy:

- 1) przewiduje się ujemne wpływy działalności przemysłowej na środowisko przyrodnicze,
- 2) okres działalności przemysłowej można wystarczająco ściśle ustalić,
- 3) są lub będą na tych gruntach wzniesione wyłącznie obiekty lub urządzenia o okresie użytkowania krótszym niż 20 lat,
- 4) działalność przemysłowa na tych gruntach została zakończona w całości lub w części.

§ 3. 1. Rekultywację gruntu należy prowadzić w miarę jak grunt ten staje się zbędny do prowadzenia działalności przemysłowej i zakończyć nie później niż w ciągu 4 lat od zakończenia lub zaniechania działalności przemysłowej całkowicie, częściowo lub na określony czas.

2. Na gruntach niezbędnych do prowadzenia działalności przemysłowej, lecz nie zajętych pod budowlę i urządzenia związane z tą działalnością, należy prowadzić i utrzymywać szatę roślinną (uprawy rolne, zadrzewienia, zieleńce, kwiatniki itp.), chyba że ze względu na stopień stężenia gazów lub pyłów w bezpośredniej bliskości instalacji przemysłowej utrzymanie szaty roślinnej nie jest możliwe; powierzchnie takich gruntów określa plan realizacyjny inwestycji.

§ 4. Po zakończeniu rekultywacji gruntów należy niezwłocznie rozpocząć ich zagospodarowanie.

§ 5. Na terenach podlegających ochronie na mocy przepisów szczególnych rekultywację i zagospodarowanie gruntów przeprowadza się stosownie do tych przepisów.

§ 6. Rekultywację i zagospodarowanie gruntów należy planować, projektować i realizować na wszystkich etapach działalności przemysłowej, opierając się na dokumentacji rekultywacji i zagospodarowania, stanowiącej składnik dokumentacji inwestycyjnej i ruchowej.

§ 7. W toku prac geologiczno-badawczych w związku z inwestycją przemysłową należy ustalić przydatność i charakterystykę gleboznawczą utworów przypowierzchniowych, toksyczność i właściwości fizyczno-chemiczne gruntów i wód oraz inne elementy środowiska przyrodniczego niezbędne do rekultywacji i zagospodarowania.

§ 8. 1. Rekultywacja gruntów polega na właściwym ukształtowaniu rzeźby terenu, uregulowaniu warunków hydrologicznych, zachowaniu biologicznie wartościowych warstw gruntów, odtworzeniu gleb lub ich zneutralizowaniu czy użyznieniu, wprowadzeniu roślinności o charakterze pionierskim, obudowie skarp oraz odbudowie lub budowie niezbędnej sieci dróg dojazdowych.

2. Zagospodarowanie gruntów polega na stosowaniu zabiegów agrotechnicznych, mających na celu właściwe uformowanie gleb, uzupełniające prace wodnomelioracyjne, a także budowie innych uzupełniających obiektów i urządzeń.

§ 9. 1. Rekultywację gruntów należy prowadzić w fazach: przygotowawczej, podstawowej i szczegółowej.

2. Faza przygotowawcza rekultywacji obejmuje:

- 1) rozpoznanie czynników warunkujących prawidłowość rozwiązań w zakresie rekultywacji i zagospodarowania,
- 2) ustalenie kierunku zagospodarowania gruntu odpowiednio do jego przeznaczenia,
- 3) wprowadzenie ustaleń w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów do założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji lub do dokumentacji uproszczonej.

3. Faza rekultywacji podstawowej obejmuje:

- 1) ukształtowanie rzeźby terenu oraz uregulowanie warunków hydrologicznych rekultywowanego gruntu i jego otoczenia,
- 2) wykorzystanie biologicznie wartościowych warstw gruntu na cele rolnicze lub leśne,
- 3) gromadzenie nakładu i odpadów uzyskiwanych w toku robót górniczych lub geologicznych oraz innych odpadów na składowiskach, hałdach i zwalówkach w sposób najkorzystniejszy do przyszłego zagospodarowania,
- 4) odtworzenie gleb metodami technicznymi, jeżeli zachodzi konieczność neutralizacji lub skutecznej izolacji utworów toksycznych albo użyzniania utworów jałowych,
- 5) zrekonstruowanie, odbudowę lub budowę niezbędnych dróg dojazdowych.

4. Faza rekultywacji szczegółowej obejmuje:

- 1) regulację warunków hydrologicznych rekultywowanych gleb,
- 2) neutralizację utworów toksycznych i użyznianie utworów jałowych oraz w razie konieczności ulepszenie fizyko-chemicznych i chemicznych właściwości gruntów,
- 3) wprowadzenie roślinności odtwarzającej warunki biologiczne i hamującej erozję,
- 4) odbudowę biologiczną lub biologiczno-techniczną skarp oraz pasów terenu u ich podnóży i na koronie,
- 5) w razie zagospodarowania gruntów na potrzeby gospodarki wodnej — wykonanie niezbędnych obiektów i urządzeń hydrologicznych, mających na celu ochronę wód przed ich zanikiem lub zanieczyszczeniem, oraz rozpoczęcie magazynowania wody.

§ 10. W toku zagospodarowania gruntu należy uaktywnić glebę pod względem biologicznym oraz wykonać urządzenia i drogi niezbędne do właściwego użytkowania gruntu.

§ 11. 1. Dokumentacja regultywacji i zagospodarowania gruntów powinna uwzględniać przydatność gruntów, wód i innych istotnych elementów środowiska przyrodniczego z dokładnością wymaganą dla danego stadium projektowania, a w szczególności określać:

- 1) istniejący stan środowiska przyrodniczego — na podstawie inwentaryzacji warunków przyrodniczych łącznie z warunkami hydrologicznymi, dokonanej przed przystąpieniem do działalności przemysłowej na gruntach pozostających w zasięgu wpływów tej działalności,
- 2) przewidywane zmiany w środowisku przyrodniczym — na podstawie oceny wpływów (bezpośrednich i pośrednich) działalności przemysłowej na środowisko przyrodnicze oraz wyników analizy gospodarczej możliwości i celowości zapobiegania ujemnym skutkom tej działalności,
- 3) sposoby zapobiegania ujemnym wpływom działalności przemysłowej na środowisko przyrodnicze przy uwzględnieniu sposobu zagospodarowania i użytkowania produktów ubocznych i odpadów,
- 4) propozycje co do kierunku zagospodarowania gruntów i sposobu jego realizacji, a zwłaszcza co do wykorzystania biologicznie wartościowych warstw gruntu oraz eliminowania utworów toksycznych, palnych i innych utrudniających rekultywację i zagospodarowanie,
- 5) wskaźniki techniczno-ekonomiczne rekultywacji i zagospodarowania,
- 6) sposób zapewnienia środków finansowych na prace rekultywacyjne i zagospodarowanie,
- 7) sposoby opanowywania zagrożeń na gruntach rekultywowanych,
- 8) harmonogram rekultywacji i zagospodarowania gruntów, dostosowany do okresów realizacji inwestycji, eksploatacji inwestycji i zakończenia działalności przemysłowej,
- 9) wykonawcę prac rekultywacyjnych i zagospodarowania.

2. Przewidywane zmiany w środowisku przyrodniczym stanowią podstawę do wystąpienia z wnioskiem o ustalenie kierunku zagospodarowania gruntów.

3. Kierunek zagospodarowania gruntów należy ustalać w zależności od ukształtowania terenu, warunków geologicznych, hydrologicznych, technicznych, ekonomicznych i społecznych z przeznaczeniem gruntów na cele gospodarki rolnej, leśnej, wodnej, komunalnej lub innej, przy uwzględnieniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

§ 12. W toku prowadzenia działalności przemysłowej oraz po jej zakończeniu osoba zobowiązana do przeprowadzenia rekultywacji aktualizuje dokumentację dotyczącą warunków przyrodniczych środowiska (§ 11 ust. 1 pkt 1 i 2), uwzględniając w szczególności zmiany ukształtowania powierzchni terenu, nachylenie i stateczność skarp, warunki hydrologiczne, jakoś gruntów oraz wielkość odkształceń powierzchni, urządzeń i obiektów.

§ 13. 1. Rekultywacja lub zagospodarowanie gruntu mogą być oparte na uproszczonej dokumentacji rekultywacji i zagospodarowania, jeżeli powierzchnia gruntu nie przekracza 10 ha oraz gdy na sąsiednich gruntach nie jest prowadzona działalność przemysłowa powodująca konieczność rekultywacji.

2. Uproszczoną dokumentację stosuje się również w razie rekultywacji i zagospodarowania gruntów, na których działalność przemysłowa została zakończona przed wejściem w życie rozporządzenia.

§ 14. Jeżeli założenia techniczno-ekonomiczne inwestycji rozpoczętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia nie

zawierały ustaleń dotyczących rekultywacji gruntów, należy opracować specjalistyczną dokumentację rekultywacji i zagospodarowania, zawierającą dane określone w § 11 ust. 1.

§ 15. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie osoby zobowiązanej do rekultywacji gruntu, obowiązek rekultywacji ciąży na osobie fizycznej lub prawnej, powołanej do zagospodarowania tego gruntu.

§ 16. Jeżeli działalność przemysłowa powodująca obowiązek rekultywacji gruntu, prowadzona jest przez kilka osób prawnych lub fizycznych, obowiązek rekultywacji ciąży na każdej z nich, odpowiednio do zakresu tej działalności.

§ 17. Osoby prawne lub fizyczne zobowiązane do rekultywacji lub zagospodarowania gruntów powinny przedsięwzierać środki niezbędne dla ochrony środowiska przyrodniczego przed szkodliwymi wpływami działalności przemysłowej, stosownie do obowiązujących przepisów oraz zasad techniki.

§ 18. Osoby prawne lub fizyczne prowadzące działalność w zakresie rekultywacji lub zagospodarowania zobowiązane są do podejmowania bezzwłocznie czynności zmierzających do opanowania i usuwania źródeł zagrożenia (np. ognisk pożarowych, ruchów mas ziemnych, skażeń chemicznych).

§ 19. Zainteresowane organy, osoby prawne i instytucje zobowiązane są do ścisłego współdziałania w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów, a także podejmowania środków zmierzających do maksymalnego ograniczenia szkodliwych wpływów działalności przemysłowej na środowisko przyrodnicze.

§ 20. 1. W sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów właściwy jest organ do spraw rolnictwa i leśnictwa powiatowy (miejskiej w miastach stanowiących powiaty oraz dzielnicowej w miastach wyłączonych z województw) rady narodowej, zwany dalej „właściwym organem”.

2. Właściwy organ:

- 1) ustala na wniosek lub z urzędu kierunek zagospodarowania gruntów i osobę zobowiązaną do ich rekultywacji i zagospodarowania,
- 2) zatwierdza dokumentację rekultywacji i zagospodarowania gruntów,
- 3) prowadzi rejestr gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu,
- 4) kontroluje działalność w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów,
- 5) ustala terminy wykonania rekultywacji i zagospodarowania gruntów.

3. Dokumentację inwestycyjną i ruchową w części dotyczącej rekultywacji i zagospodarowania gruntów należy przed jej zatwierdzeniem uzgodnić z właściwym organem.

4. Jeżeli przewidywany kierunek zagospodarowania gruntów jest inny niż rolny lub leśny, właściwy organ ustala kierunek zagospodarowania w porozumieniu z organem zainteresowanym ze względu na rodzaj zagospodarowania.

5. Nadzór nad działalnością przedsiębiorstw górniczych w zakresie rekultywacji gruntów sprawuje okręgowy urząd górniczy stosownie do przepisów prawa górniczego.

§ 21. 1. W toku opracowywania założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji osoba prawna zobowiązana do rekultywacji gruntów składa do właściwego organu wniosek o ustalenie kierunku ich zagospodarowania. W pozostałych wypadkach wniosek ten powinien być złożony nie później niż na dwa lata przed rozpoczęciem rekultywacji.

2. Ustalenie kierunku zagospodarowania gruntów następuje w okresie 14 dni od daty złożenia wniosku.

§ 22. 1. Rejestr gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu (§ 20 ust. 2 pkt 3) stanowi ewidencję gruntów rolnych i leśnych wykorzystywanych na cele działalności przemysłowej, sposobu ich użytkowania oraz wyników rekultywacji i zagospodarowania.

2. Osoby prawne i fizyczne zobowiązane do rekultywacji i zagospodarowania gruntów:

- 1) prowadzące działalność przemysłową w dniu wejścia w życie rozporządzenia dostarczają niezbędne dane do rejestru gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu w ciągu 3 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia,
- 2) rozpoczynające działalność przemysłową po dniu wejścia w życie rozporządzenia dostarczają niezbędne dane do rejestru gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu w ciągu 3 miesięcy od dnia rozpoczęcia tej działalności.

3. Osoby prawne wymienione w ust. 2 zobowiązane są do zawiadamiania właściwego organu w terminie do dnia 28 lutego każdego roku o zmianach danych, niezbędnych do prowadzenia rejestru gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu, jakie nastąpiły w ubiegłym roku.

4. Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego określi szczegółowe zasady prowadzenia rejestru, o którym mowa w ust. 1.

§ 23. Koordynację w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów sprawuje Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

§ 24. 1. Osoby prawne określają koszty rekultywacji gruntów w założeniach techniczno-ekonomicznych inwestycji albo w dokumentacji rekultywacji i zagospodarowania ze wskazaniem sposobu finansowania ze środków inwestycyjnych lub obrotowych.

2. Przedsiębiorstwa państwowe finansujące koszty rekultywacji gruntów ze środków obrotowych mogą rozliczać te koszty jako nakłady przyszłych okresów w wysokości zapew-

niającej wykonanie rekultywacji zgodnie z kierunkiem zagospodarowania.

3. Osoby prawne nie będące jednostkami państwowymi pokrywają koszty rekultywacji ze środków, z których finansowana jest ich działalność podstawowa.

4. Koszty rekultywacji wprowadzone do założeń techniczno-ekonomicznych opracowanych i zatwierdzonych przed wejściem w życie rozporządzenia nie stanowią przekroczenia wartości kosztorysowych w rozumieniu przepisów w sprawie zapobiegania nieuzasadnionemu wzrostowi kosztów inwestycji.

5. Właściwi ministrowie mogą w porozumieniu z Ministrem Finansów tworzyć w podległych im przedsiębiorstwach specjalny fundusz rekultywacji gruntów.

§ 25. 1. Grunty stanowiące własność Państwa, będące we władaniu jednostek gospodarki uspołecznionej, zrekwytowane na cele rolnicze, mogą być przekazywane jednostkom gospodarki uspołecznionej lub sprzedawane bądź wdzierżawiane rolnikom indywidualnym bez obowiązku uiszczania czynszu dzierżawnego na okres 10 lat od zakończenia rekultywacji.

2. W razie sprzedaży gruntów określonych w ust. 1 rolnikom indywidualnym, cenę sprzedaży 1 ha gruntów ustala się jak dla nieużytków na zasadach określonych w przepisach o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych.

3. Określenie klasy bonitacyjnej gruntu następuje po upływie 10 lat od zakończenia rekultywacji.

§ 26. Rekultywacja i zagospodarowanie gruntów rozpoczęte przed wejściem w życie rozporządzenia na podstawie przepisów dotychczasowych podlegają zakończeniu i rozliczeniu w trybie tych przepisów, z tym że właściwym organem jest organ określony w § 20 ust. 1.

§ 27. Traci moc uchwała nr 301 Rady Ministrów z dnia 6 września 1966 r. w sprawie rekultywacji i zagospodarowania gruntów przekształconych w związku z poszukiwaniem i eksploatacją kopalni (Monitor Polski Nr 50, poz. 247).

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: P. Jaroszewicz